EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 05 20
COM(2020) 557 final

KOMISIJOS ATASKAITA

Jungtinė Karalystė

Pranešimas, parengtas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 3 dalį

KOMISIJOS ATASKAITA

Jungtinė Karalystė

Pranešimas, parengtas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 3 dalį

1. ĮVADAS

2020 m. kovo 20 d. Komisija priėmė Komunikatą dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą išlygą sudaromos palankesnės sąlygos koordinuoti biudžeto politiką esant dideliam ekonomikos nuosmukiui. Komunikate Komisija pritarė Tarybos nuomonei, kad, atsižvelgiant į numatomą didelį ekonomikos nuosmukį dėl COVID-19 protrūkio, dabartinės sąlygos leidžia pradėti taikyti šią išlygą. 2020 m. kovo 23 d. valstybių narių finansų ministrai pritarė Komisijos vertinimui. Pradėjus taikyti bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą leidžiama laikinai nukrypti nuo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutiniu laikotarpiu. Kalbant apie korekcinę dalį, Taryba taip pat gali, remdamasi Komisijos rekomendacija, priimti patikslintą fiskalinę trajektoriją. Taikant bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą Stabilumo ir augimo pakto procedūros nestabdomos. Ji suteikia galimybę šalims nukrypti nuo paprastai taikomų biudžetinių reikalavimų, o Komisijai ir Tarybai – imtis būtinų politikos koordinavimo priemonių laikantis Pakto.

Pagal Komisijos 2020 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2019–2020 finansiniais metais valdžios sektoriaus deficitas Jungtinėje Karalystėje[1] bus 2,5 % BVP, o valdžios sektoriaus skola – 85,2 %. Tačiau galutiniai 2019–2020 m. valdžios sektoriaus deficito ir skolos duomenys bus pateikti tik 2020 m. rudenį. Pagal Komisijos prognozę numatoma, kad Jungtinės Karalystės deficitas 2020–2021 m. bus 10,7 % BVP, o skola – 102,5 % BVP. Visi turimi duomenys, įskaitant nacionalinių valdžios institucijų pareiškimus apie reagavimo į didelį ekonomikos nuosmukį, susijusį su COVID-19 pandemija, biudžeto politikos priemonėmis mastą, rodo, kad 2020–2021 m. ir 2021–2022 m. deficitas gerokai viršys 3 % BVP ribą. 2020 m. gegužės 7 d. raštu Komisija paprašė Jungtinės Karalystės pateikti atnaujintą informaciją apie numatomą deficito dydį 2020–2021 m. Vis dėlto Jungtinė Karalystė prašomo paaiškinimo nepateikė, tačiau nurodė Atsakomybės už biudžetą biuro pateiktą COVID-19 scenarijų, kuriame numatoma, kad 2020–2021 m. deficitas gerokai viršys

[1] 2020 m. vasario 1 d. Jungtinė Karalystė išstojo iš Europos Sąjungos. 2020 m. vasario 1 d., kai Jungtinė Karalystė išstojo iš ES, įsigaliojo Susitarimas dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (OL L 29, 2020 1 31, p. 7). Jame numatytas pereinamasis laikotarpis, per kurį Jungtinei Karalystei ir jos teritorijoje su keliomis išimtimis taikoma Sąjungos teisė. Kaip apibrėžta Sąjungos teisėje, taikytinoje Jungtinei Karalystei pereinamuoju laikotarpiu, ji laikoma ES valstybe nare, tačiau ji nedalyvaus ES sprendimų priėmimo ir rengimo procese.

3 %. Atsižvelgdama į šiuos veiksnius, Komisija mano, kad jos dabartinė prognozė, kad 2020–2021 m. deficitas sudarys 10,7 % BVP, yra pakankamai įtikinamas Sutarties 126 straipsnio 2 dalies a punkte apibrėžto perviršinio deficito *prima facie* įrodymas.

Todėl šiomis aplinkybėmis Komisija parengė šį pranešimą, kuriame analizuojama, ar Jungtinė Karalystė laikosi Sutartyje nustatytų deficito ir skolos kriterijų. Pranešime atsižvelgiama į visus svarbius veiksnius ir deramas dėmesys skiriamas dideliam ekonominiam sukrėtimui, susijusiam su COVID-19 pandemija.

1 lentelė. Valdžios sektoriaus deficitas ir skola (% BVP)

		2016–2017	2017–2018	2018–2019	2019–2020 Komisija	2020–2021 Komisija	2021–2022 Komisija
Deficito kriterijus	Valdžios sektoriaus balansas	−2,8	−2,7	−1,8	−2,5	−10,7	−6,2
Skolos kriterijus	Valdžios sektoriaus bendroji skola	85,2	84,6	84,2	85,2	102,5	100,2

Pastaba. Šaltinis: Eurostatas, Komisijos 2020 m. pavasario prognozė.

2. DEFICITO KRITERIJUS

Pagal Komisijos 2020 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2020–2021 m. Jungtinės Karalystės valdžios sektoriaus deficitas pasieks 10,7 % BVP, t. y. viršys Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę ir nebus jai artimas. Prognozuojamas Sutartyje nustatytos pamatinės vertės perviršis 2020–2021 m. yra išimtinis, nes jį lemia didelis ekonomikos nuosmukis. Atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos poveikį, Komisijos 2020 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2020 m. realusis BVP susitrauks 8,3 %.

Prognozuojamas Sutartyje nustatytos pamatinės vertės perviršis nėra laikinas, remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, kurioje numatoma, kad deficitas 2021–2022 m. vis dar viršys 3 % BVP.

Apibendrinant galima teigti, kad prognozuojamas 2020–2021 m. deficitas viršija Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę ir nėra jai artimas. Prognozuojamas perviršis pagal Sutartį ir Stabilumo ir augimo paktą laikomas išimtiniu ir nelaikinu. Visi turimi duomenys, įskaitant nacionalinių valdžios institucijų pareiškimus apie reagavimo į didelį ekonomikos nuosmukį, susijusį su COVID-19 pandemija, biudžeto politikos priemonėmis mastą, rodo, kad 2020–2021 m. ir 2021–2022 m. deficitas gerokai viršys 3 % BVP ribą. 2020 m. gegužės 7 d. raštu Komisija paprašė Jungtinės Karalystės pateikti atnaujintą informaciją apie numatomą deficito dydį 2020–2021 m. Vis dėlto Jungtinė Karalystė prašomo paaiškinimo nepateikė, tačiau nurodė Atsakomybės už biudžetą biuro pateiktą COVID-19 scenarijų, kuriame numatoma, kad 2020–2021 m. deficitas gerokai viršys 3 %. Atsižvelgdama į šiuos veiksnius, Komisija mano, kad jos dabartinė prognozė, kad 2020–2021 m. deficitas sudarys 10,7 % BVP, yra pakankamai įtikinamas Sutarties 126 straipsnio 2 dalies a punkte apibrėžto perviršinio deficito *prima facie* įrodymas. Taigi analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/97 apibrėžtas deficito kriterijus *prima facie* nėra įvykdytas.

3. SVARBŪS VEIKSNIAI

Sutarties 126 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad, jei valstybė narė neatitinka reikalavimų pagal vieną ar abu tuos kriterijus, Komisija turi parengti pranešimą. Tame pranešime taip pat turi būti „atsižvelgiama, ar bendrojo šalies biudžeto deficitas yra didesnis už valstybės investicijų išlaidas, be to, įvertinami ir kiti svarbūs veiksniai, įskaitant valstybės narės vidutinės trukmės ekonomikos ir biudžeto būklę“.

Tie veiksniai išsamiau paaiškinti Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 3 dalyje, kurioje taip pat nustatyta, kad būtina tinkamai atsižvelgti „į visus kitus veiksnius, kurie, atitinkamos valstybės narės nuomone, yra svarbūs siekiant visapusiškai įvertinti, ar laikomasi deficito ir skolos kriterijų, ir kuriuos valstybė narė nurodė Tarybai ir Komisijai“. Kaip nurodyta Reglamento (EB) Nr. 1467/97 4 straipsnyje, kiek tai susiję su deficito kriterijumi, kadangi valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP viršija 60 % pamatinę vertę ir neįvykdomos dvi sąlygos, t. y. kad deficitas išliktų artimas pamatinei vertei ir kad pamatinė vertė būtų viršijama laikinai, pagal Jungtinei Karalystei taikomą deficito kriterijų priimant sprendimą dėl perviršinio deficito susidarymo į tuos svarbius veiksnius negali būti atsižvelgta.

Dabartinėmis aplinkybėmis pagrindinis papildomas veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti vertinant 2020 m. duomenis, yra COVID-19 pandemijos, kuri labai veikia biudžeto būklę ir lemia labai neapibrėžtą perspektyvą, ekonominis poveikis. Dėl pandemijos taip pat pradėta taikyti bendroji nukrypti leidžianti išlyga.

3.1. COVID-19 pandemija

COVID-19 pandemijos sukeltas didelis ekonominis sukrėtimas daro didelį neigiamą poveikį visoje Europos Sąjungoje. Poveikis BVP augimui priklausys tiek nuo pandemijos trukmės, tiek nuo to, kiek laiko bus reikalingos priemonės, kurių imamasi nacionalinių valdžios institucijų, Europos ir pasauliniu lygmeniu, siekiant sulėtinti viruso plitimą, apsaugoti gamybos pajėgumus ir paremti visuminę paklausą. Šalys jau ėmėsi arba imasi biudžeto priemonių, kad padidintų sveikatos sistemų pajėgumą ir suteiktų pagalbą labiausiai nukentėjusiems asmenims ir sektoriams. Taip pat imtasi svarbių likvidumo paramos priemonių ir suteiktos kitos garantijos. Remdamosi išsamesne informacija, kompetentingos statistikos institucijos turi išnagrinėti, ar tos priemonės turi tiesioginį poveikį valdžios sektoriaus balansui. Dėl tų priemonių ir ekonominės veiklos sulėtėjimo susidarys gerokai didesnės valdžios sektoriaus deficito ir skolos pozicijos.

3.2. Vidutinio laikotarpio ekonominė būklė

Pagal Komisijos 2020 m. pavasario prognozę numatoma, kad Jungtinės Karalystės realusis BVP 2020 m. pirmąjį pusmetį smarkiai sumažės. Kovo mėn. pabaigoje įgyvendintos judėjimą varžančios COVID-19 plitimo stabdymo priemonės lėmė staigų ekonominės veiklos sulėtėjimą daugelyje ekonomikos sektorių. Judėjimo suvaržymams švelnėjant, ekonomika turėtų pradėti atsigauti. Apskritai numatoma, kad 2020 m. Jungtinės Karalystės realusis BVP sumažės 8,3 %. Tai yra švelninamasis veiksnys vertinant, ar Jungtinė Karalystė 2020 m. laikysis deficito kriterijaus.

Makroekonominę perspektyvą veikia išimtinai didelis neapibrėžtumas. Pakeitus prielaidas dėl COVID-19 pandemijos ir susijusių judėjimo suvaržymų trukmės, prognozės perspektyva gerokai pasikeistų.

3.3. Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė

2018 m. liepos 13 d. Jungtinei Karalystei rekomenduota užtikrinti, kad 2019–2020 m. pirminių valdžios sektoriaus išlaidų, atmetus diskrecines pajamų priemones ir vienkartines priemones, nominalusis augimas neviršytų 1,6 % (išlaidų kriterijus), o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą[2]. Bendras vertinimas rodo, kad esama rizikos, kad 2019–2020 m. ir 2018–2019 m. bei 2019–2020 m. (vertinant kartu) bus labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo. Tačiau galutinį vertinimą galima atlikti tik 2020 m. rudenį, kai bus gauti 2019–2020 m. galutiniai duomenys.

Pagal Komisijos 2020 m. pavasario prognozę numatoma, kad per vidutinį laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas gerokai padidės. Taip yra dėl numatomo ekonomikos nuosmukio, taip pat kelių JK vyriausybės paskelbtų fiskalinių priemonių, skirtų COVID-19 padariniams šalinti, tokių kaip parama darbuotojams ir savarankiškai dirbantiems asmenims, parama įmonėms ir padidėjusios socialinės išlaidos. Numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas 2020–2021 m. padidės iki 10,7 %, o 2021–2022 m. sumažės iki 6,2 %. Numatoma, kad valdžios sektoriaus skola nuo 85,2 % 2019–2020 m. padidės iki 102,5 % BVP 2020–2021 m., o vėliau šiek tiek sumažės iki 100,2 % BVP 2021–2022 m.

Šie prognozuojami skaičiai nustatyti vyraujant dideliam neapibrėžtumui. Pavyzdžiui, fiskalinių priemonių išlaidos priklauso nuo jų panaudojimo lygio ir judėjimo suvaržymų trukmės. Makroekonominės perspektyvos pokyčiai taip pat turėtų didelį poveikį fiskalinei perspektyvai.

3.4. Vidutinio laikotarpio valstybės skolos būklė

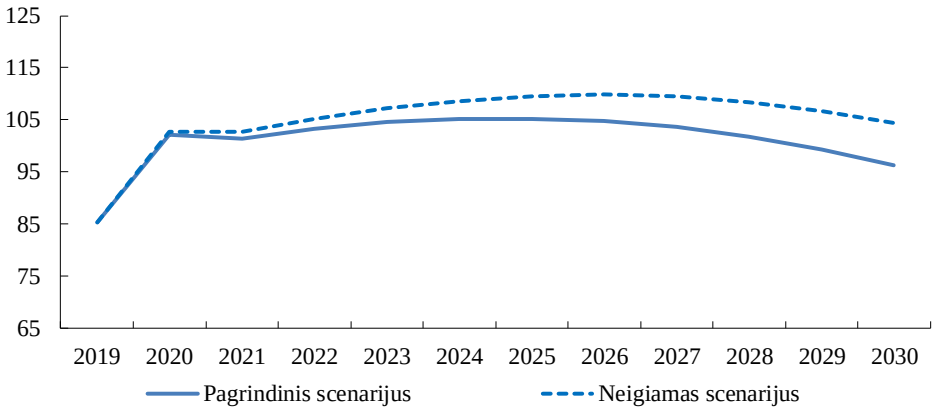
Pagal Komisijos 2020 m. pavasario prognozę numatoma, kad valdžios sektoriaus skola padidės nuo 85,2 % BVP 2019–2020 m. iki 102,5 % 2020–2021 m.

Skolos tvarumo analizė atnaujinta pagal Komisijos 2020 m. pavasario prognozę. Apskritai skolos tvarumo vertinimas rodo, kad, nepaisant rizikos, skolos būklė išlieka tvari vidutiniu laikotarpiu, atsižvelgiant į svarbius švelninančiuosius veiksnius (įskaitant skolos profilį). Visų pirma, nors valdžios sektoriaus skolos būklė blogėja dėl COVID-19 krizės, numatoma, kad skolos santykio su BVP trajektorija vidutiniu laikotarpiu pagal pagrindinį scenarijų bus tvari (šiek tiek mažės).[3]

1 diagrama. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP, Jungtinė Karalystė, % BVP

[2] 2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Jungtinės Karalystės nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Jungtinės Karalystės konvergencijos programos; OL C 320, 2018 9 10, p. 119.

[3] Pagrindinis scenarijus grindžiamas Komisijos 2020 m. pavasario prognoze. Daroma prielaida, kad po 2021 m. fiskalinė politika bus laipsniškai koreguojama, atsižvelgiant į ES ekonominio ir fiskalinio koordinavimo ir priežiūros sistemas. Realiojo BVP augimas projektuojamas pagal EPC gamybos apimties atotrūkio darbo grupės T + 10 metodiką. Visų pirma (realiojo) faktinio BVP augimą lemia potencialus augimas ir veikia bet koks papildomas fiskalinis koregavimas, į kurį atsižvelgiama (taikant fiskalinį daugiklį). Daroma prielaida, kad infliacija laipsniškai artės prie 2 %. Palūkanų normų prielaidos nustatomos atsižvelgiant į finansų rinkos lūkesčius. Pagal neigiamą scenarijų daroma prielaida, kad (per visą projekcijos laikotarpį) bus (500 bazinių punktų) didesnės palūkanų normos ir (−0,5 procentinio punkto) mažesnis BVP augimas, palyginti su baziniu scenarijumi.

Šaltinis: Komisijos tarnybos.

3.5. Kiti Jungtinės Karalystės nurodyti veiksniai

2020 m. gegužės 12 d. Jungtinės Karalystės valdžios institucijos atsiuntė raštą, kuriame pagal Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 3 dalį nurodė svarbius veiksnius. Ankstesniuose skirsniuose pateikta analizė jau iš esmės apima pagrindinius valdžios institucijų nurodytus veiksnius.

4. IŠVADOS

Pagal Komisijos 2020 m. pavasario prognozę 2020–2021 m. Jungtinės Karalystės valdžios sektoriaus deficitas padidės iki 10,7 % BVP, t. y. viršys Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę ir nebus jai artimas. Prognozuojamas pamatinės vertės viršijimas laikomas išimtiniu, bet ne laikinu.

Visi turimi duomenys, įskaitant nacionalinių valdžios institucijų pareiškimus apie reagavimo į didelį ekonomikos nuosmukį, susijusį su COVID-19 pandemija, biudžeto politikos priemonėmis mastą, rodo, kad 2020–2021 m. ir 2021–2022 m. deficitas gerokai viršys 3 % BVP ribą. 2020 m. gegužės 7 d. raštu Komisija paprašė Jungtinės Karalystės pateikti atnaujintą informaciją apie numatomą deficito dydį 2020–2021 m. Vis dėlto Jungtinė Karalystė prašomo paaiškinimo nepateikė, tačiau nurodė Atsakomybės už biudžetą biuro pateiktą COVID-19 scenarijų, kuriame numatoma, kad 2020–2021 m. deficitas gerokai viršys 3 %. Atsižvelgdama į šiuos veiksnius, Komisija mano, kad jos dabartinė prognozė, kad 2020–2021 m. deficitas sudarys 10,7 % BVP, yra pakankamai įtikinamas Sutarties 126 straipsnio 2 dalies a punkte apibrėžto perviršinio deficito *prima facie* įrodymas.

Manoma, kad bendroji valdžios sektoriaus skola 2019–2020 finansinių metų pabaigoje buvo 85,2 % BVP ir viršijo Sutartyje nustatytą 60 % BVP pamatinę vertę. Nemanoma, kad Jungtinė Karalystė būtų padariusi pakankamą pažangą siekdama 2019–2020 m. laikytis skolos mažinimo kriterijaus. Tačiau galutiniai duomenys bus pateikti tik 2020 m. rudenį.

Vadovaujantis Sutartimi ir Stabilumo ir augimo paktu, šiame pranešime taip pat išnagrinėti svarbūs veiksniai. Tačiau kiek tai susiję su deficito kriterijaus vykdymu 2020–2021 m., kadangi valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP viršija 60 % pamatinę vertę ir neįvykdomos dvi sąlygos, t. y. kad deficitas išliktų artimas pamatinei vertei ir kad pamatinė vertė būtų viršijama laikinai, pagal Jungtinei Karalystei taikomą deficito kriterijų priimant

sprendimą dėl perviršinio deficito susidarymo į tuos svarbius veiksnius negali būti atsižvelgta.

Apskritai analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997 apibrėžtas deficito kriterijus nėra įvykdytas.